

Ajaloo ainekava

ÜLDALUSED

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmuse ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsid;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse.

Püsivalt tuleb pöörata tähelepanu õpioskuste arendamisele. Ainekava annab õpetajale vabaduse otsustada teemade käsitlemise sügavuse üle.

Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppetulemuslikumaks kavandamiseks.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Ajalooõpetuses hinnatakse teadmisi ja oskusi koos tasakaalustatult. Ajalooteadmisenä ei käsitleta ainult faktiteadmist, vaid sündmuse, muutuse ja asjaolude kirjeldamist, Tasemetel üldistav kirjeldus:

I – algtase – teadmine, loetlemine, nimetamine, kirjeldamine;

II – kesktase – iseloomustamine, võrdlemine, näidete toomine;

III – kõrgtase – oma arvamuse kujundamine ja selle põhjendamine, seostamine, analüüsimine. Aine õpetamisel ja hindamisel lähtub õpetaja õpilase hariduslikest erivajadustest ja tema eripäradest.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.

Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid

AINETEVAAHELINE LÕIMING

Ajalooõpetuse kaudu laiendatakse teadmisi, omandatakse ajaloolist sõnavara ja kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamise oskus;
- 3) ajaloo kohta küsimuste esitamise ning neile vastamise oskus;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitilise mõtlemine oskus, arutlusoskus, järelduste tegemise ja seoste loomise ning oma seisukoha kujundamise ja põhjendamise oskus;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja ajalookaardiga töötamise oskus, erinevatest teabeallikatest info leidmise, kasutamise ja hindamise oskus, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse ning IT-vahendite kasutamise oskus.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujunemist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained.

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse. Seda toetab inimeseõpetus.

Õpipädevus

Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades.

Suhtluspädevus

Kõik õppeained kujundavad neid oskusi.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

Kõik valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus

Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste saavutatuse taset kirjeldatakse ajaloo õpetamise eesmärkidena kooliastmeti.

Püsivalt tuleb pöörata tähelepanu õpioskuste arendamisele. Ainekava annab õpetajale vabaduse otsustada teemade käsitlemise sügavuse üle.

Ajaloo ainekava 5. klass

Tundide arv nädalas: 1 tund

Õppe-kasvatustöö eesmärgid:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number;
- 2) teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid;
- 3) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 4) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 5) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 6) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 7) kirjeldab mõnda kodukohas aset leidnud minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;
- 8) teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi;
- 9) kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal;
- 10) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust.

Ajaloo ainekava 5. klass

ÕPPESISU	ÕPITULEMUS	HINDAMINE		
		Algtase	Kesktaase	Kõrgtaase
Ajaarvamine Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, Lähiajalugu.	Kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine.	Teab aja mõistega seonduvate peamiste mõistete tähendust.	Teab kontekstis olevaid aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine.	Teab ja oskab kasutada kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine.
	Kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus.	Teab mõnda minevikusündmust inimeste elus ja oskab märksõnade abil seda kirjeldada.	Teab mõnda minevikusündmust inimeste elus ja oskab seda kirjeldada.	Teab mõnda minevikusündmust inimeste elust ja oskab seda kirjeldada suuliselt või koostada selle põhjal kirjalikku juttu.
	Teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest.	Leiab mineviku kohta infot abiga lihtsamatest ajalooallikatest	Leiab mineviku kohta infot ajalooallikatest.	Leiab mineviku kohta infot mitmest erinevast ajalooallikast.
	Kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.	Oskab liigitada ajalooallikaid kirjalikeks, suulisteks ja esemelisteks abi kasutades.	Oskab kasutada ajalooallikatega seonduvaid mõisteid kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.	Oskab kasutada ajalooallikatega seonduvaid mõisteid kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas ning neid omavahel võrrelda

Ajalooallikad Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. Ajatelg.	Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid.	Oskab kirjutada märksõnu eluolu kohta muinasajal.	Oskab kirjeldada eluolu muinasajal.	Oskab koostada juttu eluolust muinasajal ja võrrelda seda tänapäevaga.
	Teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.	Teab, et metallist tehti tööriistasid.	Teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.	Teab, miks inimesed võtsid metalli kasutusele ja miks oli see vajalik.
	Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim.	Seletab piltide abil mõistete kiviaeg, rauaaeg ja pronksiaeg tähendusi.	Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim.	Seletab ja kasutab oma juttudes ja kõnes mõisteid kiviaeg, rauaaeg ja pronksiaeg. Oskab neid omavahel võrrelda. Oskab välja tuua sugukonna ja hõimu erinevused.
	Teab, et Eesti esimesed asustusala olid Pulli ja Kunda inimasula, ning näitab neid kaardil.	Oskab näidata abiga kaardil Eesti esimesi asustusalasid.	Oskab nimetada esimesi Eesti asustusalasid ja näidata neid kaardil.	Oskab nimetada esimesi Eesti asustusalasid ja näidata neid kaardil. Selgitab inimeste eluolu neis.
	Teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi.	Oskab nimetada mõnda isikut.	Oskab nimetada olulisemaid isikuid ja nende saavutusi.	Oskab nimetada erinevatest perioodidest isikuid, nende saavutusi ja saavutuste tähtsust.

Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.	Leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.	Saab aru, et ajaloos on paljud nähtused seotud.	Oskab leida üldjoontes seoseid sündmuste ja protsesside vahel.	Hakkab aru saama põhjuse ja tagajärje seostest.
	Kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal, erinevusi minevikus ja kaasajal.	Saab aru, et vastavad erinevused on olemas ja mõistab neid õpetaja abiga.	Oskab kirjeldada lihtsamaid erinevusi.	Oskab erinevusi kirjeldada ja algtasemel analüüsida.
	Oskab koostada lihtsamat ajaliini ja lühijutte ajaloolistest isikutest ja mineviku eluolust.	Oskab koostada juttu õpetaja abiga.	Oskab koostada lühijuttu kavapunktide alusel.	Oskab iseseivalt koostada lühijuttu.

Ajaloo ainekava 6. klass

II Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) Teab, ajaloo periodiseerimise põhimõtteid.
- 2) Teab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed.
- 3) Kasutab ajaloomõisteid kontekstis.
- 4) Teab näiteid kodukoha minevikust.
- 5) Teab, et Eesti ei ole alati olnud iseseisev ning teab olulisi sündmusi ja isikuid Eesti omariikluse kujunemisloos.
- 6) Mõistab, kuidas kujunes inimasustus.
- 7) Mõistab, et teadus ja tehnika on pidevas arengus ja mõjutavad inimesi ning ühiskonnaelu.
- 8) Teab, et eri aegadel on ühiskonnas olnud erinevad väärtussüsteemid.
- 9) Teab, mis tunnused on iseloomulikud demokraatlikele ja mittedemokraatlikele ühiskonnavormidele ajaloos.
- 10) Teab, millist liiki allikatest saab mineviku kohta teavet ja milliste tunnuste järgi saab allikate usaldusväärsust hinnata.
- 11) Märkab ja väärtustab minevikupärandit Eestis ja mujal.
- 12) Teab näiteid, kuidas inimkond on minevikus keskkonda mõjutanud.

Ajaloo ainekava 6. klass

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	HINDAMINE		
		ALGTASE	KESKTASE	KÕRGTASE
<p>AJALOO PERIODISEERIMINE. ESIAEG</p> <p>Õpilane teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode. Kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt.</p> <p>Toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu. Kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis. Nimetab muinasaja perioode ja toob näiteid erinevate perioodidele iseloomulikest tunnustest, avastustest ja leiutistest.</p>	<p>Esiaeg ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu, eKr, pKr, sajand, aastatuhat, kümnend, araabia number, Rooma number, ajalooallikad, arheoloogia.</p>	<p>Nimetab ajalooperioode. Kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid aastatuhat, sajand. Kirjeldab esiaja inimeste tegevusalasid.</p>	<p>Teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode. Kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt.</p> <p>Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid, seletab ja kasutab mõisteid kontekstis.</p>	<p>Nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut.</p> <p>Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid, seletab ja kasutab mõisteid kontekstis. Oskab täita ajajoont.</p>

<p>Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid. Seletab ja kasutab mõisteid kontekstis.</p>				
<p>MUINASAEG EESTIS Teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi.</p> <p>Teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust.</p> <p>Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid Eestis.</p> <p>Teab esimesi asulaid: Pulli ja Kunda Lammasmägi. Teab mõnda kodukohas asuvat muistist või kodukoha inimasustuse tekkelugu.</p>	<p>Pulli, Kunda Lammasmägi, alepõld, kindlustatud asula, kalmed.</p>	<p>Teab Eesti ala asustuse vanust ja mõnda asulakohta.</p> <p>Oskab nimetada muinasaja inimeste tegevusalasid ja tööriistu.</p>	<p>Teab mõnda inimeste ajaloolist asulat ja oskab need kontuurkaardile kanda.</p> <p>Oskab nimetada muinasaja inimeste tegevusalasid ja tööriistu. Põhjendab inimeste eluviisi ja loodusolude seost.</p>	<p>Teab esimesi asulaid: Pulli ja Kunda Lammasmägi.</p> <p>Teab mõnda kodukohas asuvat muistist või kodukoha inimasustuse tekkelugu.</p> <p>Oskab kirjutada jutukest muinasaja inimeste elust.</p>

<p>VANA-IDAMAAD Õpilane toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus.</p> <p>Nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi Selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid.</p> <p>Oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat.</p> <p>MESOPOTAAMIA: Õpilane nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos.</p>	<p>Tsivilisatsioon ehk kõrgkultuur, Egiptus ja Niilus, Mesopotaamia - Eufrat ja Tigris, Hiina - Huanghe ja Jangtse, India - Indus ja Ganges.</p> <p>Sumerid, linnriik, Babüloonia, Hammurapi, seaduste kogu, kiilkiri, savitahvel, tsikuraat, Ištar, Marduk, potikeder ja ratas, Gilgameš.</p>	<p>Selgitab, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, Oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat.</p> <p>Oskab nimetada Mesopotaamia rahvaste kultuurisaavutusi. Teab kes oli Hammurapi.</p>	<p>Selgitab, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid</p> <p>Oskab nimetada tsivilisatsiooni tunnuseid.</p> <p>Oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat.</p> <p>Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus.</p> <p>Teab, kes oli Hammurapi.</p>	<p>Selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, Oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat.</p> <p>Oskab teksti järgi koostada mõistekaarti. Kujuneb oskus töötada ajalookaardiga ning täita kontuurkaarti.</p> <p>Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus Arutleb Mesopotaamia ja tänapäeva riikide ülesehituse üle</p>
--	--	--	--	---

<p>Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus.</p> <p>Teab, kes oli Hammurapi.</p> <p>Mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näiteid EGIPTUS</p> <p>Õpilane nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi. nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos.</p> <p>Kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis.</p> <p>Teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus.</p> <p>Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel.</p>	<p>Vaarao, preestrid, templid, ametnikud, orjad, hieroglüüfid, papüurus, palsameerimine, mummia, sarkofaag, püramiidid, kalender, aritmeetika ja geomeetria.</p>	<p>Oskab kirjeldada Egiptuse riiklikku korraldust.</p> <p>Toob vähemalt 4 näidet egiptlaste kultuurisaavutustest ja põhjendab nende tähtsust.</p>	<p>Mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos.</p> <p>Kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis ja moodustab sisult õiged laused.</p> <p>Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel.</p> <p>Õpilane nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi.</p>	<p>Oskab töötada teksti ja pildiga ning mõista kultuuripärandi tähtsust ajaloos.</p> <p>Teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus.</p> <p>Kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis ja moodustab sisult õiged laused.</p> <p>Teeb ettekande Vana-Egiptuse ühest kultuurisaavutusest.</p>
---	--	---	--	---

<p>Teab mõnda Egiptuse püramiide.</p> <p>FOINIIKIA, IISRAELI JA JUUDA RIIK</p> <p>Õpilane toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos.</p> <p>Teab, et foiniiklased olid head meresõitjad, võtsid kasutusele tähestiku.</p> <p>Teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon ja teab, mis on Vana Testament.</p>	<p>Tähestik, meresõitjad, Kartaago Ainujumala usk, Jahve, Mooses, Vana Testament, kümme käsku.</p>	<p>Oskab kaardilt näidata Foiniikia ja Iisraeli riigi asukohta.</p> <p>Mõistab Vana Testamendi tähtsust maailma ajaloos.</p>	<p>Teab ja oskab kontuurkaardile kanda riikide asukohad.</p> <p>Oskab töötada VanaTestamendi tekstiga ja põhjendada kümne käsu tähtsust tänapäeval.</p>	<p>Oskab töötada ajalooallika tekstiga ja leiab vastused esitatud küsimustele.</p> <p>Võrdleb iisraellaste usku teiste vanaaja rahvaste usuga.</p>
<p>VANA-KREEKA KREETA-MÜKEENE KULTUUR</p> <p>Õpilane oskab näidata kaardil: Kreeka, Kreeta,</p>	<p>Balkani poolsaar, Hellas ja hellenid, barbarid, Kreeka, Kreeta,</p>	<p>Oskab kontuurkaardile kanda: Kreeka, Kreeta,</p>	<p>Oskab nimetada Kreeta-Mükeene kultuuri tekke ja hävingu põhjuseid.</p>	<p>Toob näiteid ajaloomälestistest ja</p>

<p>Balkani poolsaar, Ateena, Sparta. Teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.</p> <p>KREEKA LINNRIIGID Teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi.</p> <p>Kirjeldab joonise abil ajaloolist polist.</p> <p>Kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal.</p> <p>Toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest.</p>	<p>Ateena, Sparta, Knossos, Mükeene.</p> <p>Polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, Perikles, Kreeka-Pärsia sõjad (Maratoni lahing).</p> <p>Homeros, eeposed “Ilias” ja “Odüsseia” Herakles, komöödia ja tragöödia, Zeus, Olümpia, olümpiamängud, 776 eKr, templid, arhitektuur, skulptuur, vaasimaalid, Herodotos, nt Pythagoras, Hippokrates, Sokrates, Platon, Aristoteles.</p>	<p>Balkani poolsaar, Ateena, Sparta. Tutvub Kreeka mütoloogiaga ja oskab jutustada ühe müüdi Kreeta kultuuri kohta.</p> <p>Oskab nimetada erinevad ühiskonnsvormid.</p> <p>Kasutab õpitud mõisteid lausetes sisult õiges tähenduses.</p> <p>Nimetab ajaloolisi isikuid Teab, et Homeroose eeposed olid “Ilias” ja “Odüsseia.</p> <p>Oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid.</p> <p>Jutustab olümpiamängudest ja oskab joonistada pildi.</p>	<p>Oskab kontuurkaardile kanda: Kreeka, Kreeta, Balkani poolsaar, Ateena, Sparta.</p> <p>Nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos.</p> <p>Võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, Nimetab sarnasused ja erinevused.</p> <p>Toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest, põhjendab nende tähtsust.</p>	<p>selgitab, miks need on kultuuriloos olulised.</p> <p>Oskab põhjendada Kreeta-Mükeene kultuuri tähtsust Euroopa ajaloole.</p> <p>Iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust.</p> <p>Võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, Nimetab sarnasused ja erinevused võrreldes tänapäevaga.</p> <p>Mõistab Vana-Kreeka kultuuri mõju Euroopa ajaloole ja oskab tuua mõned näited.</p> <p>Põhjendab Kreeka ajalooliste isikute olulisust kultuuriloos.</p>
--	---	---	---	--

<p>Oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid. Jutustab lümpiamängudest ja kreeka kunstist.</p> <p>Nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos.</p> <p>VANA ROOMA Riigi tekkimine</p> <p>Nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos.</p> <p>Kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis.</p> <p>Näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik.</p> <p>Teab Rooma riigi tekkelugu ning teab, kes oli Romulus ja miks on ta oluline Rooma kultuuriloos.</p>	<p>Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma, Tiberi jõgi, Alpi mäestik, Romulus, 753 eKr, Kapitoolium, foorum, ladina keel, etruskid.</p>	<p>Kasutab ajaloomõisteid asjakohases kontekstis ja moodustab lauseid</p> <p>Näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik.</p>	<p>Täidab iseseisvalt kontuurkaarti ja kannab kaardile: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik.</p>	<p>Paigutab ajatelejele ajaloosündmusi, kasutades õigesti ajaühikuid, lahendab ajateleje abil ülesandeid.</p> <p>Teab Rooma riigi tekkelugu ning teab Rooma linna rajamise müüti.</p>
---	--	---	--	---

<p>Rooma Vabariik Õpilane selgitab Rooma vabariigi riigikorda.</p> <p>Kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist.</p> <p>Seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk.</p> <p>Teab, kes oli Caesar ja põhjendab tema olulisust.</p> <p>Eluolu Vanas-Roomas Õpilane toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu.</p> <p>Teab mõisteid ja kasutab neid õiges kontekstis kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu.</p>	<p>Vabariik, senat, konsul, rahvakoosolek, Puunia sõjad, Hannibal, Kartaago, Caesar, leegion, kodusõda.</p> <p>Patriitsid, plebeid, rahvatribuun, perekond, ori, gladiaator.</p>	<p>Kirjeldab skeemi abil Rooma vabariigi riigikorda.</p> <p>Seletab mis olid Rooma Vabariigi langemise põhjused.</p> <p>Teab mõisteid: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, gladiaator ja kasutab neid õiges kontekstis.</p> <p>Kirjeldab naiste ja meeste igapäevaelu teksti ja illustatsioonide järgi.</p>	<p>Kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist.</p> <p>Põhjendab Caesari olulisust Rooma riigi ajaloos.</p> <p>Oskab võrrelda igapäevaelu lähtudes inimese ühiskondlikust positsioonist.</p> <p>Toob näiteid kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu.</p>	<p>Nimetab Rooma Vabariigi tugevused ja nõrkused.</p> <p>Oskab analüüsida Rooma Vabariigi languse põhjuseid.</p> <p>Võrdleb Rooma eluolu Vana-Kreeka eluga.</p> <p>Oskab nimetada positiivseid ja negatiivseid jooni.</p>
--	--	--	--	---

<p>Kultuur ja religioon Vanas-Roomas Õpilane teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist.</p> <p>Teab roomlaste usule iseloomulikke jooni. Teab, kes oli Jeesus Kristus ning mõistab tema olulisust kultuuriloos.</p> <p>Rooma Keisririik Õpilane selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda.</p> <p>Tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisririigi ajal.</p> <p>Teab, miks lõhenes Rooma keisririik.</p> <p>Teab, kes oli Augustus ja põhjendab tema olulisust.</p>	<p>Templid, amfiteater, akvedukt, triumf, Colosseum, kristlus, Uus Testament, piibel.</p> <p>Provints, Lääne-Rooma, Ida-Rooma, Augustus, Konstantinoopol, 476, hunnid, suur rahvasterändamine.</p>	<p>Teab nimetada roomlaste tähtsamaid jumalaid.</p> <p>Oskab nimetada roomlaste tähtsaimad kultuurisaavutused.</p> <p>Selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda kasutades õpiku teksti.</p> <p>Teab millal ja miks lõhenes Rooma keisririik.</p>	<p>Mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust.</p> <p>Oskab nimetada roomlaste usule iseloomulikke jooni.</p> <p>Iseloomustab Rooma ühiskonna üldist arengut keisririigi ajal.</p> <p>Oskab nimetada Rooma Keisririigi lõhenemise põhjused.</p>	<p>Selgitab, miks on ajaloomälestised kultuuriloos olulised.</p> <p>Oskab analüüsida kreeklaste usu mõju roomlaste religioonile.</p> <p>Nimetab Rooma keisririigi valitsemiskorra tunnuseid ja võrdleb seda vabariigiga.</p> <p>Teab Rooma keisririigi lõhenemise põhjuseid ja tagajärgi.</p> <p>Oskab võrrelda provintside olukorda Rooma keisririigis.</p>
--	--	---	---	--

Teab, millal ja miks lagunes Rooma keisririik.				
---	--	--	--	--

Ajaloo ainekava 7. klass

KESKAEG JA VARAUUSAEG

70 tundi õppeaastas ehk 2 tundi nädalas

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	HINDAMINE		
		Algtase	Kesktaase	Kõrgtase
<p>ÕPILANE</p> <p>Nimetab esimesi germaanlaste riike.</p> <p>Oskab kaardil näidata esimesi germaanlaste riike.</p> <p>Teab, miks hääbus linnakultuur keskaja alguses.</p> <p>Selgitab katoliku kiriku rolli ja mõju varakeskaja perioodil.</p> <p>Oskab iseloomustada esimeste kloostrite teket.</p> <p>Teab, milles seisnes misjonitöö keskaja esimesel perioodil.</p>	<p>Keskaegse Euroopa sünd</p> <p>Esimesed germaanlaste riigid.</p> <p>Linnakultuuri hääbumine.</p> <p>Roomakatoliku kirik.</p> <p>Kloostrid ja misjon.</p>	<p>Nimetab keskaja kolm perioodi (vara- kõrg- ja hiliskeskaeg).</p> <p>Näitab kaardil esimesi germaanlaste riike.</p>	<p>Täidab teksti põhjal tabeli nii Euroopas kui ka Eestis keskaja algust ja lõppu tähistavate sündmuste ja daatumitega.</p> <p>Võrdleb Euroopat 5. ja 13. sajandil kaardi alusel.</p>	<p>Õpilane kirjutab tekstist välja iga keskaja perioodi juurde nt kolm iseloomustavat joont; arutelu, mida see tähendab.</p> <p>Kannab ajajoonele keskaja algust ja lõppu tähistavaid daatumeid.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Selgitab Frangi riigi teket.</p>	<p>Frangi riigi rajamine. Karl Suure impeerium</p>			

<p>Teab, kuidas on seotud ristiusk ja Frangi riigi mõju kasv.</p> <p>Näitab kaardil Karl Suure vallutusi.</p> <p>Teab, kes on Karl Suur.</p> <p>Oskab iseloomustada Karl Suure impeeriumi valitsemist.</p> <p>Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle tagajärgi.</p>	<p>Frangi riigi teke.</p> <p>Ristiusu vastuvõtmine.</p> <p>Merovingide dünastia.</p> <p>Karolingide dünastia.</p> <p>Karl Suure vallutused.</p> <p>Impeeriumi valitsemine</p> <p>Frangi riigi lagunemine. Frangi riigi vaenlased. Ida-Frangi riik ja LääneFrangi riik.</p> <p>Karolingide renessanss.</p>			
<p>ÕPILANE</p> <p>Nimetab seisusi keskajal.</p> <p>Iseloomustab seisuslikku ühiskonda.</p> <p>Teab, mis oli läänikord.</p> <p>Selgitab, milles seisnes feodaalne hierarhia,</p>	<p>Seisused, läänikord ja eluolu</p> <p>Läänikord ehk feodaalkord, lään ehk feod, läänimees ehk feodaal, senjöö, vasall, läänipüramiid ehk feodaalne hierarhia, turniir, linnus.</p> <p>Rüütli väljaõpe.</p> <p>Rüütliseisuse ideaalid.</p>	<p>Kirjeldab feodaalset hierarhiat skeemi järgi.</p> <p>Nimetab rüütliks saamise eeldused ja kirjeldab väljaõppe korraldust.</p> <p>Kirjeldab igapäevaelu linnuses.</p>	<p>Kirjeldab feodaalset hierarhiat ja selgitab seoseid.</p> <p>Kirjeldab ja põhjendab keskaegse linnuse erinevaid funktsioone.</p> <p>Iseloomustab rüütlite relvastust.</p>	<p>Koostab skeemi nt linnus, feodaalse hierarhia või rüütlike elu kohta.</p> <p>Oskab tekstist olulist infot leida ja seda arusaadavalt kaaslasele selgitada.</p>

<p>Kasutab õiges kontekstis mõisteid vasall, senöör, läänipüramiid.</p> <p>Nimetab senjööri õigusi ja kohustusi vasalli suhtes.</p> <p>Nimetab vasalli õigusi ja kohustusi senjööri suhtes.</p> <p>Teab, miks ja kuidas kujunes välja rüütliseisus.</p> <p>Oskab iseloomustada rüütlite relvastust.</p> <p>Selgitab põhjuseid, miks rüütlilikultuur hääbus.</p> <p>Kirjeldab linnust ja iseloomustab eluolu linnuses.</p>	<p>Kangelaslaulud ja trubaduuri luule. Turniirid.</p>		<p>Selgitab põhjuseid, miks rüütlilikultuur hääbus.</p> <p>Selgitab jumala tähtsust keskaja inimese maailmapildis.</p>	<p>Kirjeldab keskaegse rüütliseisuse ideaale, võrdleb neid tänapäeva meesideaaliga.</p> <p>Analüüsib linnuselu vooruseid ja puuduseid keskaja inimese seisukohast.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Oskab seostada keskaegse kliima mõju, rahvaarvule, elueale ja majandusele.</p>	<p>Elu maal</p> <p>Talupoeg ja maaisand</p> <p>Mõis, koormised, teokohustus, naturaalandamid, kirikukümnis, pärisorjus. Küla, talu.</p>	<p>Nimetab talupoja tähtsamaid töid ja tööriistu.</p>	<p>Tunneb illustratsioonidelt talupoegade tööriistu ja</p>	<p>Võrdleb erinevaid talupoegi keskaja ühiskonnas.</p>

<p>Teab, mis oli naturaalmajandus keskajal alguses.</p> <p>Teab keskmise eluea pikkust varakeskajal sunnismaisus.</p> <p>Oskab iseloomustada talupoja ja maaisanda suhteid ja kohustusi.</p> <p>Nimetab talupoegade õigusi ja kohustusi.</p>	<p>Talupoegade kihistumine. Talupoja töö.</p> <p>Talupoja elukeskkond.</p> <p>Sunnismaisus.</p>	<p>Selgitab õiges kontekstis järgmisi mõisteid: mõis, koormised, teokohustus, naturaalandamid, kirikukümnis, pärisorjus, sunnismaisus.</p>	<p>oskab selgitada nende kasutamst.</p>	<p>Toob näited talupoegade elukeskkonna ja kommete kohta.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, kuhu ja miks rajati esimesed varakeskaegsed linnad.</p> <p>Selgitab linnastumise mõju keskaja Euroopa arengule.</p> <p>Iseloomustab keskaegse linnavalitsuse moodustamist ja koosseisu.</p> <p>Teab, kuidas linna sai endale linnaõiguse.</p>	<p>Linnad ja linnaelu</p> <p>Linnade asutamise buum. Linnade isandad. Linnaõigus.</p> <p>Rae kohustused ja ülesanded. Linnakodanikuks saamine. Keskaja majandus.</p> <p>Rahamajanduse taassünd. Kaubavahetuse laienemine. Hansa Liit.</p> <p>Kaupmehe ettevalmistus ja oskused.</p> <p>Mõju ühiskonnas.</p>	<p>Teeb joonise linnade rajamise kohta Kirjeldab elu keskaegses linnas kasutades ajaloolaseid mõisteid õiges kontekstis.</p> <p>Võrdleb keskaja linna tänapäeva linnaga.</p> <p>Toob näiteid, mis on Viljandis säilinud keskajast.</p>	<p>Toob näiteid, mis on Viljandis säilinud keskajast.</p> <p>Märgib Eesti keskaegsed linnad ja hansalinnad kaardile.</p> <p>Arutleb missugused omadused pidid olema kaupmehel, kuidas saadi meistriks, milliseid ameteid tuli kauem õppida, miks?</p>	<p>Teeb allikate põhjal järeldusi keskaegse linnaelu kohta.</p> <p>Toob näiteid, mis on Viljandis säilinud keskajast.</p> <p>Selgitab hansakaubanduse mõju Eesti linnade arengule.</p>

<p>Nimetab rae ülesandeid ja kohustusi.</p> <p>Iseloomustab Hansa Liidu tegevust ja osatähtsust keskaja kaubanduses.</p> <p>Nimetab olulisemaid hansakaupu.</p> <p>Teab, millised olid kaupmeheks saamise eeldused ja oskused.</p> <p>Selgitab kaupmehe mõju keskaja linnale.</p> <p>Iseloomustab käsitöölasiid keskaegses linnas.</p> <p>Teab, miks tekkisid keskaja linnas tsunftid.</p> <p>Kirjeldab, kuidas tsunftisundus mõjutas käsitöölise elu ja tööd.</p>	<p>Käsitöö erialad.</p> <p>Tsunftid.</p> <p>Käsitööameti õppimine.</p> <p>Mõisted linnaõigus, raad, raekoda, turuplats, gild, tsunft, Hansa Liit.</p>			<p>Arutleb ja kirjutab lühijutu elust linnaelanikuna.</p>
<p>ÕPILANE</p>	<p>Ristiusk, kirik ja kultuur</p>			

<p>Iseloomustab katoliku kiriku mõju keskaja ühiskonnale.</p> <p>Teab, mis eristas vaimuliku seisust teistest seisustest.</p> <p>Iseloomustab keskaja inimese maailmapilti.</p> <p>Teab, milles seisnes kiriku roll keskaja inimese jaoks.</p> <p>Selgitab keskaja inimese rahulolematuse põhjuseid seoses kirikuga.</p> <p>Nimetab põhjuseid, miks keskaja inimene austas pühakuid.</p> <p>Nimetab palverännakute põhjuseid.</p> <p>Teab põhjuseid, miks hakati mungaks või nunnaks.</p> <p>Tunneb ära ja nimetab romaani ja gooti stiili</p>	<p>Katoliku kirik.</p> <p>Paavst kui katoliku kiriku pea.</p> <p>Vaimulikud ja ühiskond.</p> <p>Religiooni tähtsus keskajal.</p> <p>Kirikupühad.</p> <p>Pühakute ja reliikviate austamine.</p> <p>Miks hakati mungaks?</p> <p>Kirikuhuone ja kiriku ülesanded.</p> <p>Romaani stiil.</p> <p>Gooti stiil.</p>	<p>Nimetab kirikuhoone arhitektuurile iseloomulikke tunnused (romaani ja gooti stiil).</p> <p>Nimetab 7 sakramenti.</p> <p>Iseloomustab kiriku rolli teemakohaseid mõisteid kasutades.</p> <p>Mõistab kiriku õpetuse põhitõdesid.</p>	<p>Koostab teema kordamiseks iseseisvalt mõistekaardi.</p> <p>Otsib infot romaani ja gooti stiilis kirikute kohta ja teeb lühikokkuvõtte.</p>	<p>Selgitab mõne näite põhjal, mil moel võivad ehitised, kunstiteosed ja muud esemed anda teavet keskaegse inimese maailmapildi kohta.</p> <p>Leiab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju iseloomustavaid fakte.</p>
--	--	---	---	---

arhitektuuris (ümärkaar/ teravkaar, hoone üldilme, akende suurus ja hulk, detailid).				
<p>ÕPILANE</p> <p>Kirjeldab riigi kujunemist Prantsusmaal ja Inglismaal.</p> <p>Toob näiteid relvastuse arengust keskajal.</p> <p>Nimetab kuninga tähtsamaid kohustusi.</p> <p>Selgitab parlamendi sündi Inglismaal.</p> <p>Oskab iseloomustada Inglise parlamendi ülesehitust.</p> <p>Teab Saja-aastase sõja põhjuseid. Teab Saja-aastase sõja tulemusi.</p>	<p>Euroopa riigid kõrgkeskajal</p> <p>Keskvõimu nõrkus.</p> <p>Valitsus.</p> <p>Kuningriigid ja vabariigid.</p> <p>“Suur vabaduskiri” ja Inglise parlamendi sünd.</p> <p>Kuningavõimu tugevnemine Prantsusmaal.</p> <p>Saja-aastane sõda.</p>	<p>Nimetab kuninga tähtsamaid kohustusi.</p> <p>Selgitab mõisteid monarhia ja parlamentaarne monarhia.</p>	<p>Võrdleb monarhiat ja vabariiki.</p> <p>Loetleb Inglismaa ja Prantsusmaa riigikorra erinevusi ja sarnasusi.</p>	<p>Võrdleb riigi kujunemist Prantsusmaal ja Inglismaal.</p> <p>Võrdleb keskaja valitsemist tänapäeva valitsemisega.</p> <p>Hangib Inglismaa ajalugu puudutavat informatsiooni, tõlgib ja esitab klassis.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Selgitab Justinianuse rolli riigi tugevdamisel.</p>	<p>Keskaegse Euroopa naabrid: araablased, Bütsants, viikingid,</p>			

<p>Oskab võrrelda Bütsantsi ja Lääne-Euroopa arengut varakeskaja perioodil.</p> <p>Iseloomustab Bütsantsi ühiskonna ülesehitust.</p> <p>Nimetab riigi hävinemise põhjuseid.</p> <p>Nimetab araablaste peamisi tegevusalasid.</p> <p>Selgitab Muhamedi õpetuse sisu ja uudsust.</p> <p>Teab, mis on moslemite ajaarvamise alguseks.</p> <p>Selgitab moslemite viite põhikohustust.</p> <p>Näitab kaardil araablaste vallutusi.</p> <p>Iseloomustab viikingite ühiskonda.</p>	<p>Bütsantsi riigi teke, kuldaeg ning häving.</p> <p>Ühiskonna ülesehitus. Bütsantsi haridus.</p> <p>Araablased enne islamit, islami teke, impeeriumi rajamine, araablased kui kultuuri vahendajad.</p> <p>Viikingite ühiskond ja vallutused, viikingid Euroopa eri piirkondades, viikingiaja lõpp.</p>	<p>Kirjeldab Bütsantsi ühiskonna ülesehitust joonise abiga.</p> <p>Teab, mis on moslemite ajaarvamise alguseks.</p> <p>Näitab kaardil Bütsantsi, viikingite ja araablaste vallutusi.</p>	<p>Oskab võrrelda Bütsantsi ja Lääne-Euroopa arengut varakeskaja perioodil.</p> <p>Selgitab Muhamedi õpetuse sisu ja põhjendab selle erinevust kristlusest.</p>	<p>Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda.</p> <p>Teeb lihtsamaid järeldusi rahvaste ja kultuuride vastastikuse mõju kohta.</p> <p>Toob näiteid araabia teaduse ja kultuuri mõjust Euroopale.</p>
--	---	--	--	---

Näitab kaardil viikingite vallutusi.				
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, millist sõda nimetatakse ristisõjaks.</p> <p>Nimetab ristisõdade toimumiskohti.</p> <p>Selgitab ristisõdade põhjuseid.</p> <p>Toob esile ristisõdade tulemusi.</p> <p>Selgitab, miks algasid ristisõjad Läänemere ääres ning kuidas need mõjutasid Eesti ajalugu.</p>	<p>Ristisõjad</p> <p>Ristisõja olemus, Esimene ristisõda, ristisõdijate riigid, neljas ristisõda ja püha maa kaotamine.</p> <p>Liivlaste esimene piiskop, ristisõja algus, mõõgavendade ordu, eestlaste muistne vabadusvõitlus, ristisõdade lõpp ning eestlase kaotuse põhjused muistses vabadusvõitluses.</p> <p>Urbanus II, Saladin, püha maa, ristisõjad, Läti Henriku Liivimaa kroonika, muistne vabadusvõitlus, Lembitu.</p>	<p>Nimetab ristisõdade põhjused ja tagajärjed.</p> <p>Töötab Läti Henriku Liivimaa kroonika tekstiga.</p> <p>Selgitab, kes oli Läti Henrik ja Lembitu ning miks nad on ajaloos olulised.</p> <p>Põhjendab, miks on Henriku Liivimaa kroonika tähtis ajalooallikas.</p>	<p>Hangib ja sõnastab ajalookaardi ja allikate abil teadmisi.</p> <p>Põhjendab, miks on Henriku Liivimaa kroonika tähtis ajalooallikas.</p>	<p>Toob allikate põhjal esile ristisõdade põhjuse-tagajärje seoseid.</p> <p>Analüüsib Eesti haldusjaotuse muutumist aja jooksul.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Selgitab näidete toel, kellel ja kuidas oli keskajal võimalik haridust saada.</p> <p>Nimetab keskaja seitse vaba kunsti.</p>	<p>Haridus, ülikoolid ja teadus</p> <p>Koolihariduse kättesaadavus.</p> <p>Koolivõrgu laienemine.</p> <p>Õpetuse sisu ning meetodid.</p> <p>Esimesed ülikoolid.</p> <p>Ülikoolide korraldus.</p> <p>Tehnoloogilised uuendused.</p> <p>Aeg ja ajamõõtmine.</p>	<p>Kasutab teemakohaseid mõisteid.</p> <p>Toob näiteid hariduse omandamise võimalustest keskajal ja võrdleb tänapäevaga.</p>	<p>Võrdleb keskaja kasvatust ja haridust tänapäevaga.</p> <p>Põhjendab tehnoloogia arengut inimeste heaolu paranemisega.</p>	<p>Võrdleb keskaja kasvatust ja haridust tänapäevaga.</p> <p>Otsib infot esimese Euroopa ülikooli kohta ja esitleb oma tööd.</p>

<p>Toob näiteid keskaja teaduste uurimismeetoditest ja tulemustest.</p> <p>Nimetab Euroopa esimesi ülikoole.</p> <p>Iseloomustab mehaaniliste kellade leiutamise tähtsust. Selgitab trükikunsti leiutamise mõju Euroopa kultuuri arengule.</p>	<p>Trükikunsti leiutamine. Arstiteaduse edusammud.</p>			
<p>ÕPILANE</p> <p>Nimetab iseloomulikke jooni elust keskajal Eestimaal.</p> <p>Selgitab Liivimaa riiklikku korraldust.</p> <p>Nimetab levinumaid külatüüpe keskajal.</p> <p>Kirjeldab mõisa ja mõisamajandust.</p> <p>Iseloomustab eestlaste õiguslikku olukorda linnas.</p>	<p>Eesti keskajal</p> <p>Vana-Liivimaa. Piiskoppide valdused.</p> <p>Saksa ordu valdused. Saksa ordu kui sõjaline jõud.</p> <p>Külad, talud, talurahvas. Mõis ja mõisamajandus.</p> <p>Linnade rajamine ja valitsemine, linnaelanikud, kaubandus ja käsitöö.</p> <p>Keskaja periodiseering Eesti ajaloos, Vana-Liivimaa, Liivi sõda.</p>	<p>Kirjeldab kaardi põhjal keskaegse Liivimaa haldusjaotust ning valitsemist.</p> <p>Iseloomustab mõisamajandusele iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>Nimetab ja kannab kontuurkaardile Eesti ala hansalinnad.</p>	<p>Selgitab muutusi Liivimaa valitsemises peale muistse vabadusvõitluse lõppu.</p>	<p>Põhjendab muutusi Liivimaa valitsemises peale muistse vabadusvõitluse lõppu.</p> <p>Võrdleb Saksa ordu valitsemist ja valdusi piiskopkondadega.</p> <p>Analüüsib Eesti hansalinnade tähtsust Euroopa kaubanduses.</p>

<p>Selgitab hansakaubanduse mõju linnade arengule.</p>				
<p>ÕPILANE Selgitab Christoph Kolumbuse rolli Ameerika avastajana eurooplaste jaoks.</p> <p>Märgib kaardile maadeavastajate retked.</p> <p>Kirjeldab retkesid oma sõnadega.</p> <p>Selgitab eurooplaste kolonialismi põhjuseid ja tagajärgi Uues Maailmas.</p> <p>Nimetab suurte maadeavastuste tulemusi.</p>	<p>Maadeavastused</p> <p>Suurte maadeavastuste eeldused ja põhjused Ümber Aafrika.</p> <p>Kolumbuse merereis ümber maakera.</p> <p>Konkistadoorid.</p> <p>Misjonärid.</p> <p>Atlandi kaubandus.</p> <p>Koloniaalimpeeriumid.</p>	<p>Seletab millega läksid ajalukku B. Diaz, Vasco da Gama, C. Kolumbus, Fernao de Magalhaes, Amerigo Vespucci, F. Drake.</p> <p>Täidab kontuurkaarti suurte maadeavastusretkede kohta.</p>	<p>Eristab teksti järgi maadeavastuste eeldused ja põhjused.</p> <p>Annab hinnangu maadeavastuste mõjust eurooplaste ja põliselanikele.</p>	<p>Annab hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile Uues Maailmas kolonistide, põliselanike ja tänapäeva seisukohast.</p> <p>Süsteemiseerib maadeavastuste tagajärjed Euroopale ja põliselanikele.</p>
<p>ÕPILANE Selgitab Martin Lutheri õpetust ja kriitikat.</p> <p>Teab, millega on ajalukku läinud Martin Luther.</p>	<p>Reformatsioon ja vastureformatsioon</p> <p>Martin Lutheri tegevus ja teesid. Paavsti ja keisri sekkumine.</p> <p>Kiriku reformimine.</p>	<p>Teab kes oli Martin Luther.</p>	<p>Iseloomustab näidetega reformatsiooni eesmärke, levikut ja</p>	<p>Toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel.</p>

<p>Toob näiteid reformatsiooni eesmärkidest, levikust ja mõjust.</p> <p>Teab, milles seisnes vastureformatsioon.</p> <p>Selgitab, milles seisnes jesuiitide ordu tegevus.</p>	<p>Reformatsiooni levik. u. Uued vaimulikud ordud: jesuiidid.</p> <p>Ususõjad.</p>	<p>Oskab nimetada Lutheri õpetuse põhiseisukohad.</p>	<p>mõju kunstile, muusikale, haridusele.</p>	<p>Analüüsib Martin Lutheri populaarsust ja luterluse levikut Euroopas.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Selgitab renessansi mõistet ja tunnusjooni.</p> <p>Iseloomustab renessansi kultuurisaavutusi Itaalia näitel.</p> <p>Teab, kes olid humanistid ja millega nad tegelesid.</p> <p>Teab, kes olid ning millega läksid ajalukku Leonardo da Vinci, Erasmus Rotterdamist, Giovanni Boccaccio, Niccolo Machiavelli, Mikolaj Kopernik.</p>	<p>Renessanss ja humanism</p> <p>Itaalia kui renessansi hääll.</p> <p>Antiigi avastamine ja uued kunstnikud.</p> <p>Humanism.</p>	<p>Toob näiteid humanistide, maadeavastajate ja renessansiajastu õpetlaste tegevusest.</p> <p>Teab vähemalt ühte näidet järgmiste isikute loomingust -Leonardo da Vinci, Erasmus Rotterdamist, Giovanni Boccaccio, Niccolo Machiavelli, Mikolaj Kopernik.</p>	<p>Toob näiteid humanistide, maadeavastajate ja renessansiajastu õpetlaste tegevusest ja selgitab nende tegevuse mõju teadusliku maailmapildi kujunemisele.</p>	<p>Vaatleb ja analüüsib kunstiteost lähtudes renessansiajastu iseloomustusest.</p> <p>Põhjendab näidetega renessansiajastu õpetlaste tegevuse mõju teadusliku maailmapildi kujunemisele.</p>

Selgitab, kuidas teadusliku maailmapildi kujunemine hiliskeskajal on mõjutanud inimeste suhtumist loodusesse.				
---	--	--	--	--

Ajaloo ainekava 8. klass

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	HINDAMINE		
		ALGTASE	KESKTASE	KÕRGTASE
<p>ÕPILANE</p> <p>Oskab võrrelda varauusaja seisuslikku ühiskonda keskaja seisuliku ühiskonnaga.</p> <p>Iseloomustab Euroopa talupoegade õiguslikku olukorda.</p> <p>Selgitab varauusaegse linnaühiskonna põhiprobleeme.</p> <p>Selgitab kolooniate mõju Euroopa majanduse arengule.</p>	<p>Uusaja mõiste, üldiseloomustus, periodiseering</p> <p>Ühiskond varauusajal</p> <p>Rahvatiku muutused ja ühiskonna põhijooned.</p> <p>Seisuslik ühiskond.</p> <p>Talupojad ja põllumajandus.</p> <p>Kaubandus ja tööstus.</p>	<p>Määratleb ajaliselt (märgib ajajoonele) varauusaja ja uusaja piirid.</p> <p>Iseloomustab varauusaja seisuslikku korda.</p>	<p>Toob näiteid muutustest, mis toimusid Euroopas ja maailmas varauusajal ja uusajal.</p> <p>Oskab koostada seisuste skeemi.</p>	<p>Koostab ajajoone ja märgib sellele pöördepunktide, oluliste uusaja sündmuste ja nähtuste toimumise aja.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Näitab kaardil varauusaegse Euroopa konfessionaalset jaotust.</p> <p>Selgitab, kuidas usk eurooplasi ühendas.</p> <p>Iseloomustab usulisi vähemusi varauusajal.</p>	<p>Ususõjad. Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa sisepoliitika varauusajal</p> <p>Ususõda kodusõda, protestandid, katoliiklased, hugenotid, luterlased, kalvinistid, anglikaanid.</p>	<p>Näitab kaardil varauusaegse Euroopa tähtsamaid riike.</p> <p>Koostab vähemalt kahe riigi näitel tabeli 16.-17. sajandi kodusõdade/ ususõdade põhjuste ja tagajärgede kohta.</p>	<p>Hindab allika usaldusvärsust eristades fakte ja arvamusest; teadvustab allika autori taotlusi ja eesmäärke.</p>	<p>Arutleb mõistete kodusõda (kodu+sõda) ja ususõda (usk+ sõda) ja neis liitsõnadega peituva vastuolu üle.</p>

<p>ÕPILANE</p> <p>Oskab nimetada absoluutse monarhia tunnusjooni.</p> <p>Näitab kaardil riike, kus valitses absoluutne monarhia.</p> <p>Kirjeldab Louis XIV aegset Prantsusmaad ja Versailles' i õukonda.</p> <p>Oskab selgitada, mille poolest erineb parlamentaarne monarhia absoluutsest monarhiast.</p> <p>Teab, mis oli valgustus.</p> <p>Oskab võrrelda tähtsamate valgustusfilosoofide põhiseisukohti riigi küsimuses.</p> <p>Teab, mis oli valgustatud absolutism.</p> <p>Nimetab ja iseloomustab Friedrich II tähtsamaid reforme.</p>	<p>Absolutism ja valgustus</p> <p>Euroopa poliitiline kaart ja absolutismi kujunemine.</p> <p>Louis XIV ja Versailles' õukond.</p> <p>Valgustuse olemus.</p> <p>Valgustusfilosoofia: Rousseau, Monetsquieu, Voltaire.</p> <p>Valgustatud absolutism.</p> <p>Valgustatud absolutism Preisimaa näitel.</p> <p>Mõisted: monarh, monarhia, absolutism, valgustus, valgustatud absolutism.</p>	<p>Iseloomustab põhitunnuste kaudu absolutismiajastut.</p> <p>Selgitab valgustuse mõistet ja toob näiteid valgustusfilosoofide ideedest.</p> <p>Kasutab mõisteid sisult õiges tähenduses.</p>	<p>Iseloomustab põhitunnuste kaudu absolutismiajastut, kirjutab kokkuvõtte.</p> <p>Koostab laiendatud mõistekaarte näidetega valitsejatest, valgustusfilosoofidest.</p>	<p>Annab hinnangu absolutismile ajastu kontekstis.</p> <p>Nimetab valgustusfilosoofe ning toob näiteid nende panusest inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemisse.</p>
---	--	---	---	--

<p>ÕPILANE Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid.</p> <p>Kirjeldab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p> <p>Oskab kasutada mõisteid koloonia, emamaa, iseseisvusdeklaratsioon, iseseisvussõda, põhiseadus, demokraatia.</p> <p>Selgitab, millist mõju avaldas Ameerika Ühendriikide loomine Euroopale.</p>	<p>Ameerika iseseisvumine</p> <p>USA iseseisvumine.</p> <p>Iseseisvussõda.</p> <p>USA riiklik korraldus.</p>	<p>Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid.</p> <p>Kirjeldab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p>	<p>Süsteemiseerib Ameerika iseseisvumise sündmused ja paigutab ajajoonele.</p>	<p>Tõestab tekstile toetudes, et Ameerika Ühendriikide Põhiseaduse näol on tegemist maailma esimese demokraatliku põhiseadusega.</p> <p>Teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemisest tänapäevani ja toob näiteid demokraatia arengust.</p>
<p>ÕPILANE Nimetab Prantsuse revolutsiooni põhjused.</p> <p>Selgitab Inimese ja kodanike õiguste deklaratsiooni olulisust.</p> <p>Nimetab Asutava Kogu tähtsamaid reforme.</p>	<p>Prantsuse revolutsioon ja Napoleon</p> <p>Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg.</p> <p>Revolutsiooni tagajärjed.</p> <p>Napoleoni võimu kindlustumine, Napoleoni reformid.</p>	<p>Nimetab Inimeste ja kodanike õiguste deklaratsiooni tähtsamaid sätteid.</p> <p>Kirjeldab riigikorra muutumist</p>	<p>Toob välja ühiskonna ümberkorraldamise vajadused erinevate seisuste seisukohalt.</p> <p>Selgitab Inimese ja kodanike õiguste</p>	<p>Koostab ristsõna teemaga seotud mõistetest.</p> <p>Tunneb allikates ära äärmusluse ja populismi tunnuseid</p>

<p>Teab, kes olid Louis XVI, Marie Antionette, M. Robenspiere, Napoleon Bonaparte.</p> <p>Iseloomustab jakobiinide diktatuurile omaseid jooni.</p> <p>Nimetab revolutsiooni tagajärgi.</p> <p>Teab, kes oli Napoleon ja milles seisnes tema tähtsus.</p> <p>Iseloomustab Napoleoni tähtsamaid reforme.</p> <p>Teab, millised olid Napoleoni sõjalise edu põhjused.</p> <p>Teab põhjused, miks Napoleon oma edu ja võimu kaotas.</p>	<p>Napoleoni vallutussõjad.</p> <p>Keisririigi häving.</p>	<p>Prantsusmaal 1789-1804.</p> <p>Iseloomustab ühe nimetatud isiku tähtsust.</p>	<p>deklaratsiooni olulisust.</p> <p>Iseloomustab Napoleoni tähtsamaid reforme ja nende mõju Euroopale.</p> <p>Loetleb põhjused, miks Napoleon oma edu ja võimu kaotas.</p>	<p>minevikus ja tänapäeval.</p> <p>Selgitab äärmuslike liikumiste ja ideoloogiate mõju ühiskonnale jakobiinide näitel.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, millised olid Liivi sõja ja Põhjasõja tagajärjed Eestile.</p> <p>Iseloomustab aadlike olukorda Rootsi ajal.</p> <p>Nimetab reduktsiooni eesmärgi.</p>	<p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus</p> <p>Eesti kolme kuninga valduses. Liivi sõda.</p> <p>Põhjasõda.</p>	<p>Täidab kontuurkaardi muutustest Eesti haldusjaotuses.</p>	<p>Täidab kontuurkaardi muutustest Eesti haldusjaotuses.</p>	<p>Täidab kontuurkaardi muutustest Eesti haldusjaotuses.</p>

<p>Iseloomustab talupoegade olukorda Rootsi ja Vene ajal.</p> <p>Nimetab ja selgitab muutusi hariduse valdkonnas (talurahvakoolid, Tartu ülikool).</p> <p>Nimetab tähtsamaid manufaktuure.</p> <p>Nimetab Balti erikorra tunnuseid.</p> <p>Toob esile muutusi kirjasõna arengus.</p>	<p>Aadel ja riigivõim, reduktsioon, talurahva elu, linnad ja majanduse areng, religioon, kirik, haridus.</p> <p>Aadel ja riigivõim Vene ajal.</p> <p>Balti erikord, talurahva elu, religioon, kirik, haridus.</p>	<p>Toob näiteid eestikeelse kirjasõna ja hariduselu edenemisest kodukohas ja Eestis.</p>	<p>Täidab tabeli ja võrdleb Rootsi ja Vene ajal (17. ja 18. sajandil) toimunud muutusi Eesti ajaloos.</p>	<p>Annab hinnangu Rootsi ajal ja kirjutab arutluse.</p> <p>Tutvustab üht uusaja kultuuriobjekti kodukohas või Eestis.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Iseloomustab tähtsamaid teadussaavutusi varauusajal.</p> <p>Iseloomustab baroki põhijooni.</p> <p>Iseloomustab klassitsismi põhijooni.</p> <p>Oskab kasutada mõisteid heliotsentriline maailmasüsteem, barokk, rokokoo, klassitsism,</p>	<p>Kunst, kultuur ja teadus varauusajal</p> <p>Religioon ja kirik.</p> <p>Teadusrevolutsioon.</p> <p>Kunst varauusajal.</p> <p>Barokk.</p> <p>Rokokoo.</p> <p>Klassitsism.</p>	<p>Nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid.</p> <p>Selgitab varauusaja teadusrevolutsiooni saavutuste näitel perioodi tähtsust.</p>	<p>Tunneb ära ja iseloomustab allikate põhjal barokki, rokokoostiili, klassitsismi kujutavas kunstis.</p> <p>Iseloomustab teadusrevolutsiooni mõju ühiskonnale ja kultuurile.</p>	<p>Mõistab tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale.</p> <p>Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile.</p>

<p>ÕPILANE</p> <p>Nimetab Viini kongressi eesmäärke ja tähtsamaid otsuseid.</p> <p>Näitab kaardil Euroopa riike pärast Viini kongressi.</p> <p>Kirjeldab Saksa alade poliitilist ülesehitust 19. sajandi keskel.</p> <p>Teab Saksamaa ühendamise eesmärki ja selle käiku.</p> <p>Selgitab, kuidas toimus Saksamaa ühendamine.</p>	<p>Viini kongress ja Euroopa uusajal</p> <p>Viini kongressi kokkukutsumise eesmärgid.</p> <p>Tulemused.</p> <p>Uusaegne riik – rahvusriik.</p> <p>Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel.</p> <p>Mõisted: kongress, restauratsioon, tagurlus, tasakaal.</p>	<p>Leiab Euroopa kaardilt Viini kongressi järel toimunud muutused.</p>	<p>Analüüsib Euroopa riikide arengut uusajal mõne riigi näitel.</p>	<p>Seletab mõisteid ja illustreerib Viini kongressi näidetega.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, mis oli tööstuslik pööre.</p> <p>Kirjeldab tööstuse arengut 19. sajandil mõne riigi näitel.</p> <p>Iseloomustab töötingimusi, töökeskkonda, tööliste olukorda 19. sajandil.</p>	<p>Tööstusrevolutsioon ja industrialiseerimine</p> <p>Tööstusliku revolutsiooni algus.</p> <p>Vabrikutootmine.</p> <p>Tööstusriigid.</p> <p>Tööstusliku pöörde levik.</p> <p>Linnastumine, rahvastiku kiire juurdekasv, transpordi areng, massimigratsioon.</p>	<p>Selgitab tööstusliku pöörde algust ja toob näiteid selle levikust.</p> <p>Põhjendab miks algas tööstuslik pööre Inglismaalt.</p>	<p>Toob näiteid uusaja tehnilistest leiutistest ja selgitab nende ellurakendamise tulemusel toimunud muutusi.</p>	<p>Toob näiteid uusaja tehnilistest leiutistest ja selgitab nende ellurakendamise tulemusel toimunud muutusi.</p>

<p>Selgitab, miks ja kuidas hakkas riiki tööliste olukorda parandama,</p> <p>Selgitab linnastumist 19. sajandil</p> <p>Nimetab muutusi 19. sajandi transpordis.</p> <p>Teab koloniaalvallutuste seost loodusressursside kasvava vajadusega.</p>	<p>Kolonialism ja imperialismi kujunemine.</p> <p>Mõisted: koloonia, koloniseerimine, kolonialism, impeerium, imperialism.</p>	<p>Kirjeldab töötingimusi, töökeskkonda, tööliste olukorda 19. sajandil.</p> <p>Kasutab imperialismi iseloomustamisel mõisteid õiges kontekstis.</p>	<p>Selgitab linnastumise põhjuseid ja tagajärgi 19. sajandi Euroopas.</p>	<p>Mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga.</p> <p>Annab hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, mida taotlesid rahvuslased Saksamaal.</p> <p>Kirjeldab konservatiivide majanduslikke ja poliitilisi vaateid.</p> <p>Kirjeldab liberaalide majanduslikke ja poliitilisi.</p>	<p>Poliitilised õpetused</p> <p>Poliitilised õpetused: konservatism, liberalism, natsionalism, sotsiaaldemokraatia, sotsialism.</p>	<p>Nimetab 19. sajandil kujunenud poliitilisi õpetusi ja nende põhisisu.</p>	<p>Iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgruppe ühiskonnas.</p>	<p>Analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale, rahvuslusele tänapäeval.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Selgitab põhiprobleeme Vene impeeriumis.</p>	<p>Venemaa ja Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul</p> <p>Vene impeeriumi eripära.</p>	<p>Nimetab rahvusliku ärkamisaja, eeldused,</p>	<p>Selgitab ärkamisaja tegelaste panust Eesti kultuurilukku.</p>	<p>Teadvustab baltisakslaste rolli eesti (ja läti) kultuuri</p>

<p>Kirjeldab Eesti poliitilist korraldust Vene impeeriumi koosseisus.</p> <p>Kirjeldab rahvusliku liikumise eeldusi.</p> <p>Teab, mis oli rahvuslik ärkamine.</p> <p>Nimetab eestlaste rahvusliku liikumise juhte.</p> <p>Oskab võrrelda rahvusliku liikumise juhte.</p> <p>Iseloomustab olulisemaid seltse rahvusliku liikumise perioodil.</p>	<p>Balti kubermangud.</p> <p>Talurahva vabastamine pärisorjusest.</p> <p>Talurahva omavalitsus.</p> <p>Ärkamisaeg: Jakobson, Jannsen, Hurt. L. Koidula mõju ja tegevus.</p> <p>Estofiilid.</p> <p>Seltsiliikumine.</p> <p>Venestamise mõju eesti rahvuslikule liikumisele.</p>	<p>tähtsamad sündmused ja põhjendab ajajärgu tähtsust.</p> <p>Iseloomustab ühe rahvusliku ärkamisaja juhi tegevust ja tähtsust kultuuriloos.</p>	<p>Toob näiteid ärkamisaja tegelaste ja nende panuse kohta Eesti kultuuriloos.</p> <p>Leiab rahvusliku ärkamisaja juhtide mõtteid allikmaterjalidest ja oskab leida sarnasusi ning erinevusi.</p>	<p>ja ühiskonnaelu arengus.</p> <p>Seostab Eesti omariikluse algust rahvusliku ärkamisaja sündmustega.</p> <p>Seostab eestlaste perekonnanime saamist pärisorjuse kaotamisega.</p> <p>Annab põhjendatud hinnangu venestamispoliitikale.</p>
<p>ÕPILANE selgitab I maailmasõja puhkemise põhjusi.</p> <p>Nimetab sõdivaid blokke I maailmasõjas.</p> <p>Teab, milles seisnes sõja moodsus.</p>	<p>Esimene maailmasõda. Eesti iseseisvumine</p> <p>Esimese maailmasõja põhjused.</p> <p>Sõja algus ja sõjavaimustus.</p> <p>Tähtsamad lahingud.</p> <p>Sõja lõpp ja tagajärjed.</p>	<p>Nimetab ajalookaardi abil sõjalised blokid.</p> <p>Nimetamine.</p> <p>Kannab atlase abil kaardile tähtsamad</p>	<p>Nimetab I maailmasõja käigus kasutusele võetud sõjapidamise uuendusi, kirjeldab nende rolli.</p>	<p>Oskab allikate ja kaardi abil näha ning sõnastada põhjustagajärg seoseid.</p> <p>Koostab sõja sündmustest</p>

<p>Oskab seostada Eesti ajalugu I maailmasõjaga.</p> <p>Nimetab tähtsamaid lahinguid sõjas.</p> <p>Selgitab I maailmasõja tagajärgi.</p> <p>Nimetab Eesti iseseisvumise eeldusi.</p> <p>Teab, mis oli veeburarirevolutsiooni tulemus Eesti jaoks.</p> <p>Selgitab põhjuseid, miks läks Eestis 1917. a. võim enamlaste kätte.</p> <p>Iseloomustab, kuidas toimus Eesti iseseisvuse väljakuulutamine.</p> <p>Teab, millal on Eesti riigi sünnipäev.</p>	<p>Eesti autonoomia saavutamine.</p> <p>Venemaast eraldumine.</p> <p>Iseseisvuse väljakuulutamine.</p> <p>Omariikluse ülesehitamise algus.</p> <p>Mõisted: Antant, Kolmikliit, Keskriigud atentaat, läänerinne, idarinne, positsioonisõda, Compiègne'i vaherahu, Nõukogude Venemaa Iseseisvusmanifest.</p>	<p>lahingud kontuurkaardile.</p> <p>Hangib sõja käigu kohta informatsiooni ja kasutab seda õppeprotsessis.</p> <p>Teab Eesti Vabariigi väljakuulutamise aega, iseseisvusmanifesti tähendust ja nimetab tähtsamaid poliitikuid.</p>	<p>Hangib sõja käigu kohta informatsiooni oma valikul ja esitleb seda.</p> <p>Süsteemiseerib sõja tagajärjed.</p> <p>Teab Eesti Vabariigi väljakuulutamise aega, iseseisvusmanifesti tähendust ja nimetab tähtsamaid poliitikuid.</p>	<p>kronoloogilise esitluse ja põhjendab valikut.</p> <p>Seostab Eesti omariikluse kujunemist rahvusvaheliste sündmustega.</p>
---	--	--	---	---

Ajaloo ainekava 9. klass

Õppeainet õpitakse 70 tundi aastas ehk 2 tundi nädalas.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	HINDAMINE		
		ALGTASE	KESKTASE	KÕRGTASE
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, millised olid Esimese maailmasõja tagajärjed.</p> <p>Teab, kuidas muutus Euroopa poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda.</p> <p>Teab ja selgitab Rahvasteliidu Esimese maailmasõja järgset rolli.</p> <p>Kasutab ajalookaarti ja analüüsib teemakohaseid allikaid.</p> <p>Selgitab, miks toimus oktoobripööre Venemaal.</p>	<p>Esimese maailmasõja tagajärjed</p> <p>Pariisi rahukonverents.</p> <p>Versailles leping.</p> <p>Versailles süsteem.</p> <p>Rahvasteliit.</p> <p>Uued riigid pärast esimest maailmasõda.</p> <p>Nõukogude Venemaa.</p>	<p>Selgitab millised olid Esimese maailmasõja tagajärjed.</p> <p>Oskab kirjeldada muutusi Euroopa poliitiline kaardil pärast Esimest maailmasõda.</p>	<p>Kasutab ajalookaarti ja analüüsib teemakohaseid allikaid.</p>	<p>Kasutab ajalookaarti ja analüüsib teemakohaseid allikaid.</p> <p>Arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle.</p>

<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, miks sai võimalikuks Eesti riigi rajamine. Selgitab Vabadussõja põhjuseid.</p> <p>Oskab iseloomustada Vabadussõja käiku ja pöördepunkte.</p> <p>Teab, mida kujutas endast Tartu rahu.</p> <p>Annab põhjendatud hinnangu Tartu rahule Eesti ajaloos.</p>	<p>Eesti Vabadussõda</p> <p>Märksõnad: Vabadussõda, Tartu rahu, Jaan Poska, Võnnu lahing, Julius Kuperjanov, Johan Laidoner, Landeswehri sõda, välisriikide abi.</p>	<p>Iseloomustab Vabadussõja käiku ja pöördepunkte.</p> <p>Oskab hinnata eestlaste valikud sõjas, tähtsustab koolipoiste rolli isesisvuse kaitsmisel.</p>	<p>Kasutab ajalookaarti sõja pöördeliste sündmuste selgitamisel.</p> <p>Selgitab Vabadussõja rolli Eesti iseseisvuse kindlustamisel.</p>	<p>Kasutab ajalookaarti sõja pöördeliste sündmuste selgitamisel.</p> <p>Oskab luua seoseid Eesti lipupäevade ja Vabadussõja sündmuste vahel, oskab põhjendada nende olulisust.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab mis on demokraatia.</p> <p>Nimetab demokraatia põhijooni.</p> <p>Toob näiteid demokraatia laienemisest pärast esimest maailmasõda.</p> <p>Iseloomustab demokraatiat USA näitel.</p> <p>Selgitab demokraatia kriisi põhjuseid.</p>	<p>Demokraatia ja diktatuurid 1920.-1930. aastatel</p> <p>Demokraatia laienemine. USA. Suurbritannia ja Prantsusmaa.</p> <p>Demokraatia kriis.</p> <p>Diktatuuridele iseloomuslikud jooned.</p> <p>Autoritarism Itaalia näitel.</p>	<p>Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur.</p> <p>Teab, kes olid Benito Mussolini, Adolf Hitler, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt ja iseloomustab nende tegevust.</p> <p>Oskab tekstist leida näited demokraatia ja diktatuuri avaldumise kohta.</p>	<p>Iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda.</p> <p>Täidab võrdleva tabeli näidetega riikide arengujoonte kohta.</p>	<p>Teab demokraatiale iseloomulikke jooni selle kujunemise ajal ja tänapäeval ja toob näiteid.</p> <p>Analüüsib fotodel ja plakatitel kujutatud demokraatia ja</p>

<p>Nimetab diktatuuridele omaseid tunnusooneid.</p> <p>Iseloomustab autoritarismi fašistliku Itaalia näitel.</p> <p>Iseloomustab totalitarismi natsionaalsotsialistliku Saksamaa näitel.</p> <p>Iseloomustab totalitarismi kommunistliku NSV Liidu näitel.</p>	<p>Totalitarism Saksamaa ja NSV Liidu näitel</p> <p>Märksõnad: demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt.</p>			<p>diktatuuririikide tunnuseid.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Iseloomustab demokraatliku Eesti põhijooni.</p> <p>Iseloomustab autoritaarse Eesti põhijooni.</p>	<p>Demokraatlik ja autoritaarne Eesti</p> <p>Maareform, Asutav Kogu parlamentarism, põhiseadus, vaikiv ajastu.</p>	<p>Kirjeldab Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul.</p>	<p>Kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul.</p>	<p>Koostab võrdleva tabeli Eesti Vabariigi põhiseadustest ja annab põhjendatud hinnangu.</p>
<p>ÕPILANE</p>	<p>Majandus maailmas ja Eestis kahe maailmasõja vahel</p>			

<p>Kirjeldab ja võrdleb maailma ning Eesti majandusolusid kahe maailmasõja vahel.</p> <p>Teab, mis muutused tõi kaasa konveiermeetodi kasutuselevõtmine.</p> <p>Teab, mis olid suure majanduskriisi põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Majanduse edusammud pärast I maailmasõda.</p> <p>Turumajandus ja plaanimajandus.</p> <p>Riigi roll majanduse korraldamisel, ülemaailmne majanduskriis ja sellest ülesaamine USA näitel.</p> <p>Märksõnad: konveiermeetod, inflatsioon, ülemaailmne majanduskriis, uus kurss, maaseadus, rahareform.</p>	<p>Kasutab märksõnu konveiermeetod, inflatsioon, ülemaailmne majanduskriis, uus kurss, maaseadus, rahareform teemakohases kontekstis.</p>	<p>Oskab juhendi järgi võrrelda turumajandus ja plaanimajandust.</p>	<p>Analüüsib „uue kursi“ sisu USAs.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, milles seisnes Hitleri poolt Versailles rahulepingu rikkumine.</p> <p>Selgitab välja põhjused, miks sai võimalikuks Austria liitmine Saksamaaga.</p> <p>Teab, mis oli lepituspoliitika.</p>	<p>Rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel</p> <p>Hispaania kodusõda, Etioopia kriis, Mandžuuria kriis, Saksamaa taasrelvastumine, Saksamaa “Kolmas riik” Suur-Saksamaa idee.</p> <p>Austria anšluss.</p>	<p>Kirjeldab sündmuseid, mis viisid Teise maailmasõjani.</p> <p>Vaatleb kaardil konflikte ja kriisikoldeid kaardil.</p>	<p>Kirjeldab sündmuseid, mis viisid Teise maailmasõjani.</p> <p>Kannab kontuurkaardile rahvusvahelisi</p>	<p>Analüüsib juhendi järgi poliitilist karikatuuri.</p> <p>Allikatele toetudes põhjendab Rahvasteliidu tegevust</p>

<p>Iseloomustab lepituspoliitikat Müncheni kokkuleppe näitel.</p> <p>Annab põhjendatud hinnangu lepituspoliitikale.</p> <p>Teab, mis oli Molotov-Ribbentropi pakti sisu.</p> <p>Selgitab Molotovi-Ribbentropi tähtsust ajaloos annab sellele põhjendatud hinnangu.</p> <p>Oskab kasutada mõisteid anšluss, lepituspoliitika, MRP.</p>	<p>Müncheni kokkulepe.</p> <p>Lepituspoliitika.</p> <p>Molotov-Ribbentropi pakt.</p>		<p>konflikte ja kriisikolde.</p>	<p>(tegevusetust) enne Teist maailmasõda.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Toob esile Teise maailmasõja põhjused.</p> <p>Teab, millal ja mis sündmusega algas teine maailmasõda.</p> <p>Iseloomustab teise maailmasõja käiku.</p> <p>Oskab võrrelda sõjategevust Euroopas Ida-ja Läänerindel.</p>	<p>Teine maailmasõda</p> <p>Teise maailmasõja põhjused.</p> <p>Saksamaa ja NSV Liidu rünnak Poolale.</p> <p>Saksamaa vallutused Lääne-Euroopas.</p> <p>NSV Liidu agressioon Põhja-ja Ida-Euroopas.</p>	<p>Toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed.</p> <p>Iseloomustab teise maailmasõja käiku ja nimetab pöördpunkte teises maailmasõjas.</p> <p>Seletab mõisteid MRP, holokaust, ÜRO.</p>	<p>Kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu.</p> <p>Süsteemiseerib õppematerjali mõistekaartide koostamise abil.</p>	<p>Kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu.</p> <p>Analüüsib ja hindab inimõiguste rikkumise põhjuseid ajaloolises kontekstis.</p>

<p>Iseloomustab tähtsamaid pöördepunkte teises maailmasõjas.</p>	<p>Barbarossa plaan ja Saksamaa-Nõukogude sõda.</p>			
<p>Selgitab Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemist.</p>	<p>Sõjategevus Vaikses ookeanis.</p>			
<p>Kirjeldab Leningradi blokaadi.</p>	<p>Hitleri-vastane koalitsioon.</p>			
<p>Teab teise maailmasõja konverentside otsuste peamisi tagajärgi.</p>	<p>Sõdivad pooled Teises maailmasõjas.</p>			
<p>Toob näiteid vastupanuliikumisest.</p>	<p>Stalingradi lahing.</p>			
<p>Teab, millal ja kuidas lõppes teine maailmasõda.</p>	<p>Kurski lahing.</p>			
<p>Toob esile teise maailmasõja tagajärjed.</p>	<p>Normandia dessant.</p>			
	<p>Teherani konverents.</p>			
	<p>Jalta konverents, ÜRO asutamine.</p>			
	<p>Potsdami konverents.</p>			
	<p>Vastupanuliikumine. Saksamaa purustamine.</p>			

	<p>Jaapani purustamine.</p> <p>Holokaust.</p> <p>Nürnbergi protsess.</p> <p>Teise maailmasõja tagajärjed.</p> <p>Märksõnad: välksõda, holokaust, küüditamine, ÜRO, antisemitism, koonduslaager, tuumasõda, genotsiid.</p>			
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, mida kujutas endast baaside leping ehk vastastikuse abistamise leping.</p> <p>Toob esile esimese nõukogude okupatsiooni põhjooned Eestis.</p> <p>Iseloomustab suvesõda 1941.</p> <p>Toob esile saksa okupatsiooni põhjooned Eestis.</p>	<p>Eesti Teises maailmasõjas</p> <p>Baaside ajastu.</p> <p>Omariikluse kaotus.</p> <p>Esimene nõukogude okupatsioon (1940- 1941), suvesõda, saksa okupatsioon (1941- 1944), lahingud Sinimägedes 1944, iseseisvuse taastamise katse 1944.</p>	<p>Oskab seletada mõisteid okupatsioon, küüditamine, holokaust, metsavennad, suur põgenemine, eksiilvalitsus koos vastavate näidetega.</p>	<p>Selgitab Eesti iseseisvumise kaotamise põhjuseid, tagajärgi, sündmuste käiku ja seoseid tänapäevaga.</p>	<p>Annab põhjendatud hinnangu baaside lepingule.</p> <p>Annab põhjendatud hinnangu juunipöördele.</p> <p>Analüüsib eestlaste valikuid Teises maailmasõjas ja</p>

<p>Seletab eesti meeste valikuid teises maailmasõjas.</p> <p>Teab, mis oli iseseisvuse taastamise katse 1944.</p>	<p>Märksõnad: okupatsioon, küüditamine, holokaust, metsavennad, suur põgenemine, eksiilvalitsus.</p>			<p>uurib eestlaste lugusid.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Teab, kuidas algas ja lõppes külm soda.</p> <p>Nimetab külma sõja põhijooned, toob esile selle avaldumist ja vorme.</p> <p>Näitab kaardil tähtsamad külma sõja aegsed kriisikolde.</p> <p>Iseloomustab mõnda tähtsat külma sõja kriisi.</p>	<p>Külm sõda</p> <p>Rahulepingud ja riigipiirid.</p> <p>Külma sõja algus ja lõpp.</p> <p>Võidurelvastumine.</p> <p>Tähtsamad külma sõja kriisid.</p> <p>Märksõnad: külm sõda, rahvademokraatia, Trumani doktriin, Marshalli plaan, ÜRO, võidurelvastumine, massihävitusrelvad, pingelõdvendus, NATO.</p>	<p>Iseloomustab külma sõja sõja vorme koos näidetega.</p> <p>Näitab kaardil tähtsamad külma sõja aegsed kriisikolde.</p> <p>Nimetab külma sõja lõppemise põhjused.</p>	<p>Täidab kontuurkaardil tähtsamad külma sõja aegsed kriisikolde ja iseloomustab nende sisu vastavalt juhendile.</p>	<p>Sõnastab ja analüüsib eritüübiliste allikate ja ülesannete põhjal toimunu sisu.</p> <p>Järjestab külma sõja kriisid ajajoonel.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Iseloomustab heaoluühiskonna kujunemist.</p> <p>Toob esile, milles seisnes demokraatia laienemine.</p>	<p>Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda</p> <p>Heaoluühiskonna kujunemine.</p> <p>Demokraatia laienemine.</p>	<p>Kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.</p>	<p>Selgitab näidete toel Euroopa suurriikide ja Ameerika</p>	<p>Annab põhjendatud hinnangu USA välispoliitikale</p>

<p>Selgitab Euroopa integratsiooni vajadust.</p> <p>Mõistab USA üliiriigiks kujunemist.</p> <p>Iseloomustab USA sisepoliitilist ja välispoliitilist olukorda.</p> <p>Selgitab Saksamaa lõhenemise põhjuseid.</p> <p>Nimetab sotsiaalsele turumajandusele omaseid jooni.</p> <p>Iseloomustab Saksamaa Liitvabariigi välispoliitikat.</p>	<p>Euroopa integratsioon.</p> <p>Läänemaailm USA näitel: ühiskond, sisepoliitika, välispoliitika.</p> <p>Läänemaailm Saksamaa Liitvabariigi näitel: riigi teke, majandus, sisepoliitika, välispoliitika, Ida- ja Lääne- Saksamaa suhted.</p> <p>Märksõnad: heaoluühiskond, majanduslik integratsioon, Euroopa Liit, infoühiskond, üliiriik, diskrimineerimine, Saksa majandusime.</p>		<p>Ühendriikide tähtsust lähiajalos.</p>	<p>1960.-1970. aastatel.</p> <p>Teab, kes olid Martin Luther King, Margaret Thatcher ja Ronald Reagan ning iseloomustab nende tegevust.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Kirjeldab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel.</p> <p>Oskab võrrelda erinevaid perioode NSV Liidus.</p>	<p>Kommunistlikud riigid ja Eesti NSV</p> <p>Sõjajärgsed poliitilised olud, stalinism Nõukogude Liidus. Hruštšovi tõus ja langus, sulaaeg.</p>	<p>Oskab kasutada mõisteid isikukultus, sulaaeg, stagnatsioon, käsumajandus, dissident, nomenklatuur,</p>	<p>Võrdleb erinevaid perioode NSV Liidus Ja vormistab tabeli.</p>	<p>Toob esile kommunistlikule ühiskonnale iseloomulikke jooni (võimu</p>

<p>Teab, miks kujunes sotsialismileer.</p> <p>Oskab kasutada mõisteid isikukultus, sulaaeg, stagnatsioon, käsumajandus, dissident, nomenklatuur, rahvademokraatia.</p> <p>Kirjeldab nõukogulikku võimustruktuuri Eesti NSVs.</p> <p>Mõistab käsumajanduse tagajärge Eesti ühiskonnale.</p> <p>Iseloomustab venestamispoliitikat.</p>	<p>Stagnatsioon ja Brežnev. Sotsialismileeri kujunemine.</p> <p>Valitsemine ja majandus ENSVs.</p> <p>Poliitilised olud: massirepressioonid ja metsavennad, industrialiseerimine, kollektiviseerimine, “kuldset kuuekümnendat,” stagnatsioon, venestamispoliitika.</p>	<p>rahvademokraatia teemakohases kontekstis.</p> <p>Nimetab käsumajanduse tagajärjed Eesti ühiskonnale ja majandusele.</p>	<p>Selgitab Eesti NSV valitsemist ja arengut.</p>	<p>koondumine, vastandumine läänele, propaganda jne).</p> <p>Võrdleb Eesti NSV juhte ja nende tegevust Karotamm, Käbin, Vaino.</p>
<p>ÕPILANE</p> <p>Kirjeldab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi II poolel.</p> <p>Toob esile teaduslikke saavutusi 20. sajandi II poolel.</p> <p>Selgitab, kuidas avaldus külma sõda teaduses ja kultuuris.</p>	<p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teises pooles maailmas ja Eesti NSVs</p> <p>Teaduse ja tehnika areng.</p> <p>Aatomiuuringud, infotehnoloogia.</p> <p>Massikultuur.</p>	<p>Iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi teisel poole vabalt valitud näidete alusel.</p>	<p>Iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi teisel poole vabalt valitud näidete alusel.</p>	<p>Iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi teisel poole vabalt valitud näidete alusel.</p>

<p>Selgitab defitsiiti idabloki maades.</p>	<p>Naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.</p> <p>Muutused olmes.</p>	<p>Teab mõnda maailma ja Eesti tuntud kultuuritegelast ning uurib ja esitleb tema loomingut.</p>	<p>Teab mõnda maailma ja Eesti tuntud kultuuritegelast ning uurib ja esitleb tema loomingut.</p>	<p>Teab mõnda maailma ja Eesti tuntud kultuuritegelast ning uurib ja esitleb tema loomingut.</p>
<p>ÕPILANE Kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut.</p> <p>Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, Balti kett, laulev revolutsioon.</p> <p>Nimetab võtmeisikuid Eesti iseseisvuse taastamise protsessis ja annab hinnangu nende tegevusele ajaloolises kontekstis (Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar).</p>	<p>Eesti iseseisvuse taastamine</p> <p>Taasiseseisvumise eeldused.</p> <p>Laulev revolutsioon.</p> <p>Balti kett.</p> <p>Põhiseadusliku korra taastamine.</p>	<p>Koostab mõnest Eesti taasiseseisvumise sündmustest ülevaate ja põhjendab valikut.</p>	<p>Uurib iseseisvalt inimeste mälestusi Eesti taasiseseisvumisest.</p> <p>Mõistab, et iseseisvus on rahva kultuurimälu osa.</p>	<p>Uurib iseseisvalt inimeste mälestusi Eesti taasiseseisvumisest.</p> <p>Mõistab, et iseseisvuse on rahva kultuurimälu osa.</p> <p>Selgitab, kuidas igal inimesel on võimalik olla traditsioonide hoidmise kaudu kultuuripärandi kandja.</p>

<p>ÕPILANE Iseloomustab nüüdisaja demokraatlikku ühiskonda mõne riigi näitel.</p> <p>Selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega.</p> <p>Märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju.</p> <p>Analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile.</p> <p>Mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga.</p>	<p>Maailm 1990. aastatest alates</p> <p>SVL lagunemine, Saksamaa taasühinemine, rahvusvahelised organisatsiooni (NATO, EL laienemine, ÜRO), rahu ja konfliktide lahendamine, identiteet ja mitmekesisus, energiamajandus, globaalprobleemid (nt epideemiad, demograafiline olukord, kliimaküsimused, terrorism.</p>	<p>Nimetab kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed.</p> <p>Näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel.</p> <p>Teab ja toob näiteid globaalprobleemide kohta.</p> <p>Otsib infot ja esitleb ette antud teemal.</p>	<p>Selgitab muutusi ja nende põhjusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel.</p> <p>Otsib infot erinevatest allikatest ja esitleb vastavalt ülesandele.</p> <p>Toob näiteid Eesti osalemise kohta rahvusvahelistes organisatsioonides</p>	<p>Otsib infot erinevatest allikatest ja kasutab seda kriitiliselt õppeprotsessis.</p> <p>Toob näiteid Eesti integreerumise kohta rahvusvahelistesse organisatsioonidesse.</p> <p>Analüüsib kriitiliselt mineviku tõlgendusi ja nende mõju iseenda ning kogukonna olevikule ja tulevikule.</p>
--	--	---	--	--